

Verzoek Externe Toetsing Grootschalig Testen Dronten en Bunschoten

5.1.2e

Inleiding en vraag

Grootschalige algemene tests op COVID-19 kunnen misschien worden ingezet om een groter aantal gevallen op te sporen. Om de mogelijkheid en haalbaarheid van zulke tests te onderzoeken wordt in de gemeenten Dronten en Bunschoten een grootschalige testprocedure ingezet. Het doel van het onderzoek als geheel is zicht krijgen op de (verspreiding van) het virus en opvolging van maatregelen. Hiertoe zal een zo groot mogelijk deel van de populatie van 12 jaar en ouder gedurende 6 weken een aantal keer worden getest op Covid-19 middels een PCR-test die wordt afgenomen door de GGD. Dit onderzoek wordt gefinancierd en aangestuurd vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn, en Sport (VWS). Epidemiologische vraagstukken zijn belegd bij de GGD.

Voor het welslagen van grote testprogramma's als het bovenstaande is het belangrijk dat de drempel om zich te laten testen voor mensen zo laag mogelijk is, en dat mensen optimaal ondersteund worden om zich bij een positief resultaat aan de isolatievoorschriften te houden. Daarom worden er gedragsinterventies en -metingen ingezet door de betrokken partijen, die gericht zijn op het stimuleren van deelname en het bevorderen van het navolgen van het isolatieprotocol na positief testen. Deze gedragsinterventies zijn in samenspraak met onderzoekers van het RIVM en de UvA opgesteld, maar worden uitgevoerd door de betrokken GGDen, door de gemeenten, en door lokale organisaties ZamenEen (Dronten) en De Boei (Bunschoten).

VWS, de gemeenten, en de onderzoekers van UvA en RIVM hebben behoefte aan een toets op de ethiek van het onderzoek, en verzoeken de Commissie Ethiek van de Afdeling Psychologie van de Universiteit van Amsterdam om een externe toetsing. Het gaat hierbij alleen om de gedragscomponent; het massaal testen op zich valt onder de wet preventief bevolkingsonderzoek en is daardoor niet WMO-plichtig. Het is nog belangrijk op te merken dat in dit project ingebed kwalitatief onderzoek naar de digitale quarantaine coach (digitale applicatie; onderdeel van de isolatie-ondersteuning in Dronten) o.l.v. 5.1.2e is getoetst en goedgekeurd door de BMS ethische commissie 5.1.2e Universiteit Twente. Tenslotte is het onderzoek in de gemeente Bunschoten als onderdeel van een groter onderzoeksprogramma o.l.v. 5.1.2e inmiddels ter beoordeling aan de METC van de Universiteit Utrecht voorgelegd.

We bespreken hieronder de gedragsinterventies en meetmethoden, alsmede de wijze waarop de data verwerkt zullen worden.

Opzet gedragsonderzoek

Gedragsinterventies worden ingezet om te bekijken welke interventies effectief zijn voor het bevorderen van deelname en het naleven van isolatievoorschriften bij een positieve testuitslag. Deze interventies behelzen a) het gemak waarmee testlocaties toegankelijk zijn, b) variaties in de wijze waarop het belang van testen wordt gecommuniceerd, en c) het aanbieden van extra ondersteuning bij quarantaine. Deze interventies en de manier waarop het effect ervan wordt bepaald worden hierna voor Dronten en Bunschoten apart besproken.

Onderzoek Gemeente Dronten (Biddinghuizen, Dronten, Swifterbant)

- 1) *Toegankelijkheid.* De toegankelijkheid van testlocaties wordt gevarieerd. In Dronten gebeurt dit door naast de teststraat die voor iedereen toegankelijk is een extra testlocatie te plaatsen in het centrum en in het verder van de centrale teststraat gelegen dorp Swifterbant. Inwoners uit Biddinghuizen kunnen zich laten testen in Dronten en Swifterbant. Het effect van deze maatregelen wordt nagegaan door te registreren hoe vaak mensen zich in de verschillende wijken laten testen.
- 2) *Communicatie.* Communicatie wordt gevarieerd door in de informatiebrief ofwel een eenvoudige tekst te geven waarin inwoners van Dronten opgeroepen worden zich te laten testen, ofwel een uitgebreidere rationale van het onderzoek te geven waarin het belang van meedoen ook voor niet-symptomatische inwoners benadrukt wordt. Het effect van deze variaties wordt nagegaan door te registreren hoe vaak mensen zich in de verschillende condities laten testen. Deelnemers worden door de gemeente aselekt toegewezen aan de condities.
- 3) *Ondersteuning.* Ondersteuning bij isolatie wordt verschaft via een isolatiepakket. Het isolatiepakket behelst een door de lokale overheid ingericht ondersteuningspakket dat hulp biedt bij isolatie. In Dronten is dit een fysiek pakket dat bestaat uit een spelletje, informatiebrief, een QR-code die leidt naar een app die helpt bij ondersteuning, een vers ontbijtpakket, een hulpbrief van de GGD om afspraken af te zeggen, en een informatiefolder met verwijzingen naar bezorgservices en andere (lokale) hulpbronnen. Het isolatiepakket wordt gedurende drie weken aangeboden, terwijl het experiment zes weken loopt, zodat het gedrag voor en na week 3 vergeleken kan worden. Daarnaast wordt er aan een aselekt toegewezen helft van de deelnemers een langer ondersteuningsgesprek aangeboden door de ondersteunende organisatie ZamenEen om een coping plan door te spreken. De mate waarin de isolatiemaatregel bij deze interventies wordt nageleefd wordt nagegaan door een kort telefonisch interview na de isolatieperiode door ZamenEen.

Het is belangrijk te benadrukken dat deelnemers in alle condities altijd gemakkelijk toegang behouden tot reguliere zorg. Interventie condities bieden enkel extra faciliteiten en extra zorg. Indien inwoners niet willen deelnemen aan onderzoek ontvangen zij de zorg volgens de landelijke richtlijnen. Deelnemers worden nooit aan additionele risico's blootgesteld.

Procedure en informed consent. Deelnemers aan de GGD coronatest die positief testen wordt door de GGD gevraagd of zij in aanmerking willen komen voor ondersteuning. Indien zij daarop positief antwoorden dan worden de contactgegevens doorgegeven aan de ondersteuningsorganisatie ZamenEen. ZamenEen biedt een isolatiepakket aan en neemt contact op om te vragen of mensen mee willen doen aan het onderzoek. Indien zij daarop positief antwoorden dan worden zij a) gewezen op een checklist voor het maken van een coping-plan of b) de medewerker loopt samen met de deelnemer het coping-plan door. Mensen die niet mee willen doen aan het onderzoek worden alleen naar de checklist verwezen. ZamenEen gaat in een nameting na hoe goed het is gelukt zich aan de isolatievoorschriften te houden middels een vragenlijst en een kort telefonisch interview van 15 minuten waarin dit wordt uitgevraagd.

Dataverwerking en -analyse. De data voor wat betreft het zich houden aan het isolatievoorschrift worden verzameld door ZamenEen. Deze data worden in geanonimiseerde vorm ter beschikking gesteld voor data-analyse door de onderzoekers van de UvA. Hierbij worden geen persoonsgegevens doorgegeven. De dataverwerking en -analyse voor wat betreft testbereidheid (i.e., hoe vaak iemand zich heeft laten testen) vindt op basis van de GGD data plaats. Omdat de GGD persoonsgegevens verwerkt

worden op dit moment nog verschillende opties overwogen om hier verstandig mee om te gaan: a) de UvA detacheert een data-analist die op GGD locatie de geanonimiseerde data analyseert, b) de GGD anonimiseert de data door een koppeling tussen een willekeurig deelnemersnummer en de identiteit van de deelnemer (BSN dan wel postcode/huisnummer) zoals vastgelegd in een apart bestand dat bij de GGD blijft, niet toegankelijk is voor de onderzoekers, en vervolgens vernietigd wordt, of c) de procedure wordt gevolgd zoals in optie b maar de koppeling wordt uitgevoerd door een derde onafhankelijke partij (een *trusted third party*). Advies over deze opties door de Commissie Ethiek wordt op prijs gesteld.

Onderzoek Bunschoten

- 1) *Toegankelijkheid*. De toegankelijkheid van testlocaties wordt gevarieerd. In Bunschoten gebeurt dit door naast de algemeen toegankelijke teststraat een testbus in te zetten in twee buitenwijken, die de ene week in de ene wijk is en de andere week in de andere. Het effect van deze maatregelen wordt nagegaan door te registreren hoe vaak mensen zich in de verschillende wijken laten testen.
- 1) *Communicatie*. Communicatie wordt gevarieerd door in de informatiebrief ofwel een eenvoudige tekst te geven waarin inwoners van Bunschoten opgeroepen worden zich te laten testen, ofwel een uitgebreidere rationale van het onderzoek te geven waarin het belang van meedoen ook voor niet-symptomatische inwoners benadrukt wordt. Het effect van deze variaties wordt nagegaan door te registreren hoe vaak mensen zich in de verschillende condities laten testen. Deelnemers worden door de gemeente aselekt toegewezen aan de condities.
- 2) *Ondersteuning*. Ondersteuning bij isolatie wordt verschaft via een isolatiepakket. In Bunschoten is dit een telefonisch consult gericht op het maken van een coping-plan en verdere ondersteuning bij isolatie die wordt uitgevoerd door ondersteuningsorganisatie De Boei. In Bunschoten wordt aan een positief getest persoon ofwel een verwijzing naar deze ondersteuning gecommuniceerd, of deze persoon wordt door De Boei; deelnemers worden hier door de GGD aselekt toegewezen aan deze twee condities. De mate waarin de isolatiemaatregel bij deze interventies wordt nageleefd wordt nagegaan door een kort telefonisch interview vijf dagen na de geconstateerde besmetting. Dit gebeurt binnen het reguliere bron- en contactonderzoek. De gegevens daarvan worden geregistreerd door de GGD Utrecht.

Het is belangrijk te benadrukken dat deelnemers in alle condities altijd gemakkelijk toegang behouden tot reguliere zorg. Interventie condities bieden enkel extra faciliteiten en extra zorg. Indien inwoners niet willen deelnemen aan onderzoek ontvangen zij de zorg volgens de landelijke richtlijnen. Deelnemers worden nooit aan additionele risico's blootgesteld.

Procedure en informed consent. Deelnemers aan de GGD coronatest die positief testen worden door de GGD gebeld om de uitslag te melden. Daarbij wordt hun gevraagd of zij mee willen doen aan het onderzoek. Indien zij daarop positief antwoorden dan worden zij a) verwezen naar de website van De Boei of b) hun contactgegevens doorgegeven aan De Boei zodat zij gebeld kunnen worden. Mensen die niet mee willen doen worden naar de website verwezen. De meting van de mate waarin mensen zich aan de isolatievoorschriften houden verloopt middels enkele vragen die toegevoegd worden aan de standaard nabel-procedure van de GGD Utrecht. Daarnaast stuurt de GGD een vragenlijst uit, die ook voorafgegaan wordt door een informed consent.

Dataverwerking en -analyse. De dataverwerking en -analyse voor wat betreft testbereidheid (i.e., hoe vaak iemand zich heeft laten testen) vindt op basis van de GGD data plaats. Omdat de GGD persoonsgegevens verwerkt worden op dit moment nog verschillende opties overwogen om hier verstandig mee om te gaan: a) de UvA detacheert een data-analist die op GGD locatie de

geanonimiseerde data analyseert, b) de GGD anonimiseert de data door een koppeling tussen een willekeurig deelnemersnummer en de identiteit van de deelnemer (BSN dan wel postcode/huisnummer) zoals vastgelegd in een apart bestand dat bij de GGD blijft, niet toegankelijk is voor de onderzoekers, en vervolgens vernietigd wordt, of c) de procedure wordt gevolgd zoals in optie b maar de koppeling wordt uitgevoerd door een derde onafhankelijke partij (een *trusted third party*). Advies over deze opties door de Commissie Ethiek wordt op prijs gesteld.